

Kismester, nagymester

2019 augusztus 02. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Kategorizáljuk a kategorizálhatatlant. Szentesi Zöldi László zseniális írása!

Mándy Iván olvasom. Elmerült ? is az id? örvényében, alig beszélünk róla, nem idézzük, valószín?leg nem is olvassuk. Pedig Mándy az egyik legkülönb prózaírónk, abszolút egyéni ízzel, nyelvvel, különb alkotó nem egy dédelgetett sztárnál, kinevezett kortárs óriásnál.

Az iskolában Gelléri Andor Endrére böktek rá, tessék, itt egy budapesti író, vegyük be a tananyagba, és bár a f?városi élményanyag, születés nem el?jog és nem hátrány az irodalomban, ha már provincializáljuk az irodalomoktatást, budapesti író címszó alatt Mándyval jobban jártunk volna. Sokan merítettek bel?le, a korai Moldova például, de rajongtak érte az Esterházy-féle posztmodernek is. Más kérdés, hogy amikor forradalmi jókedvükben boncasztalra lökték a magyar nyelvet, a hagyományos prózát pedig kivégezték, szembefordultak Mándy (és persze Krúdy, Kosztolányi) írói örökségével.

Hihetetlenül tág a Mándy-univerzum. Hirtelenjében Ottlik Géza jut eszünkbe, akinek szikár, puritán mondatai mögött valóságos értelmezésdzsungel tárul fel. Hasonlóan dupla, s?t tripla fenek? író Mándy is. H?sei azon a néhány négyzetkilométeren tenyésznek, ahonnan az író is érkezett. Kocsisok, rakodómunkások, kurvák, kidobók népesítik be a mai II. János Pál tér, a Mátyás tér és Teleki tér környékét. Itt zajlanak azok az életdrámák, amelyek a magyar irodalom els? vonalába emelik a kisemberek Budapestjét. Banális, egyáltalán nem klasszikus történetek ezek, itt-ott megtámogatva szürreális álomképekkel, filmszer?, szuggesztív képsorokkal. Mándy egyszerre hagyományos és modern író, már ha ennek bármiféle jelent?sége van, és nem csak arra teszünk kísérletet, hogy kategorizáljuk a kategorizálhatatlant.

Mándy besorolhatatlansága már a '90-es években is zavarta kritikusait, a Holmi folyóiratban vita is kerekedett arról, hogy kismester vagy nagymester a budapesti utcák, terek krónikása. Ennek a részleteit?l most eltekintünk, Darvasi Ferenc és mások írtak err?l, érdemes tájékozódni. A lényeg, hogy Mándy látszólagos eszköztelensége, csendes közéleti jelenléte, elegáns, de mégiscsak hagyományos stílusa arra indította Margócsy Istvánt, hogy kismesternek fokozza le. Figyeljük a terjedelmes indoklást, miért nem bocsátható be Mándy az irodalmi mennyországba:

„ (a kismester) nem központi figurája a m?vészeti közéletnek és m?vészetpolitikának (ami nálunk, hagyományból, azt is jelenti: a nagypolitikának sem) – a kismester csak m?vész vagy író, aki csak m?veket akar létrehozni, annak közvetlen szándéka nélkül, hogy m?vei radikálisan megváltoztassák az éppen adott társadalmi viszonyokat; az ? m?vei nem rengetik meg és nem veszélyeztetik az éppen uralkodó m?vészeti/irodalmi hierarchiát, mivelhogy nem vesznek róla tudomást – az ? m?vei, függetlenül intézményesen akár elismert, akár megtagadott m?vészi értékükt?l is, függetlenül pillanatnyi közösségük nagyságától vagy kicsinységét?l, azaz a hivatalos vagy informális népszer?ségt?l is, els?sorban helyi jelleg? és intim befogadásra várnak és hivatkoznak, s a hagyományosan elfogadott »nagyság« kritériumait, mivel hiteltelennek találják, eleve elutasítják s lepergetik magukról.”

Ha ez így van, akkor a dolgok természeténél fogva csakis azok a nagymesterek, akik forradalmat szítanak, bátran feltépik ingüket naponta négyszer, és életük minden pillanatában megváltóként szemlélik meghódított irodalmi birodalmukat. Ha igaz, amit Margócsy ír, akkor csak a világforradalmár Pet?fi és a politikai programverseket író Ady nagymester a magyar irodalomban, mindenki más mostoha és fattyú. Margócsy nem többet és nem kevesebbet állít, mint hogy az irány fontosabb, mint az út. Hogy a stigma értékesebb a szándéknál, az ítélet pedig a m?nél.

Pedig a kívülállás nem kismesterség. A kívülállás valóságos lázadás is lehet. Erkölcsileg olykor az egyetlen igazolható magatartás egy poshadt, szürke, kilátástalan korban. A rögeszmét, miszerint a szellem emberének száz percentig különlegesnek kell lennie, legjobb volna végleg elfelejteni.

Nem lehet magatartásformából következtetni a megélt élet teljességére. Nem lehet témaválasztása, forradalmi h?foka szerint naggyá vagy kicsivé min?síteni az írót. És nem kismester, aki lehajol az elesetthez, nem gyáva, aki proklamáció helyett novellát szerkeszt. Olyan novellát ráadásul, amelyben ott lüktet a szétboncolhatatlanul egybeforrt emberi, budapesti és magyar sors, amelyben ott pislákol a remény, hogy a legy?zöttség soha nem végleges, és rabságban is akadnak szép percek, nem feltétlenül kell elpusztulni valamennyiünknek.

Ha ez kismesterség, akkor szinte valamennyien kismesterek vagyunk.

Mándy Iván pedig köszöni szépen, jól van. Bár többet kellene idézni, olvasni, azért az életm? változatlanul fényesen csillog. Hogy valódi helyére kerüljön, és hogy odaemeljük, ahova tartozik, Krúdy és Ottlik mellé, ahhoz az olvasónak is fejl?dnie kell. *Kisolvasóból nagyolvasóvá*, hogy mondjunk valami bölcset is a végére.

Szentesi Zöldi László - www.888.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló